

УДК 342.97:35.07(477)

А. Ліпенцев,
Ю. Жук

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ

Досліджено поняття, види та ознаки адміністративних послуг в Україні та наведено їх класифікацію.

Ключові слова: адміністративні послуги, органи публічної влади, професійна діяльність.

Проведення адміністративної реформи в Україні активізує не лише потребу в удосконаленні системи публічного управління, але й зміни підходів до діяльності державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, зокрема переорієнтування її насамперед на надання послуг. Це потребує невідкладної модернізації системи послуг, що надаються органами публічної влади на різних рівнях управління та в межах різних галузей. Однією із складових такої системи послуг є адміністративні послуги, які в умовах проведення адміністративної реформи розглядаються як важливий інструмент здійснення державного управління.

Актуальність вивчення адміністративних послуг зумовлена практичною необхідністю ефективного їх надання фізичним і юридичним особам у процесі діяльності державних службовців та дослідницькою потребою визначення сутнісних ознак цих послуг для подальшої їх класифікації, стандартизації та формування реєстрів послуг.

Проблемі дефініції “адміністративних послуг” та визначенню їхньої правової природи уже тривалий час приділяється значна увага вчених. Так, проблематику адміністративних послуг досліджено у працях В. Авер’янова, О. Андрійко, І. Бондаренко, Н. Васильєвої, О. Васильєвої, В. Долечека, О. Карпенка, І. Коліушка, В. Колпакова, А. Ліпенцева, В. Марченко, О. Оболенського, Г. Писаренко, В. Сороко, В. Тимошука та інших. Незважаючи на це, деякі науковці досі заперечують доцільність введення у понятійний апарат адміністративних послуг поняття “адміністративні послуги” та вважають, що єдиною формою реалізації виконавчої влади є державне управління.

Метою статті є вивчення теоретичних підходів до дослідження змісту поняття “адміністративні послуги”.

Підходи до визначення основних понять у сфері адміністративних послуг сьогодні не відрізняються однозначністю та постійністю. Думки науковців щодо розуміння поняття “адміністративна послуга” з часом змінювалися.

Початок використання цього поняття збігається із запровадженням адміністративної реформи, яка є одним із пріоритетних напрямків державотворення в Україні і до сьогодні.

Поняття “адміністративні послуги” та “управлінські послуги” спочатку ототожнювалися, при чому використовувалася категорія “управлінські послуги”. Пізніше деякі науковці переглянули цю позицію та обґрунтовували необхідність використання терміна “адміністративні послуги” як складову “державних” та “муніципальних” послуг.

Першим нормативно-правовим актом, у якому було вжите поняття послуг, що надаються органами виконавчої влади, був Указ Президента України “Про заходи щодо

впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні” № 810/98 від 22.07.1998 р. Але концепція містить одночасно декілька понять: державні послуги, управлінські послуги, громадські послуги. Окрім того, у низці нормативно-правових актів, які були прийняті пізніше, вживається також поняття “адміністративні послуги”, “платні послуги, що надаються органами державної влади”. Зазначена термінологічна невизначеність породила жваві дискусії серед науковців.

Сьогодні понятійне поле сервісної діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування перенасичено дихотомічним різноманіттям дефініцій, які насправді є синонімічними, що призводить до одночасного використання різних категорій послуг, – “адміністративних”, “публічних”, “громадських”, “суспільних”, “державних”, “муніципальних” тощо [1].

У Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 90-р від 15.02.2006 р., запропоноване таке визначення поняття адміністративної послуги: “результат здійснення владних повноважень уповноваженим суб’єктом, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їхньою заявою (видача дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо)” [2].

В “Енциклопедичному словнику з державного управління” Ю. Шаров дотримується такого визначення адміністративної послуги: “результат здійснення владних повноважень уповноваженим суб’єктом, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою (видача дозволів, ліцензій, сертифікатів, посвідчень, довідок, проведення реєстрації тощо). Адміністративна послуга є важливою складовою державних і муніципальних (публічних) послуг” [3].

У проекті закону “Про адміністративні послуги” термін “адміністративна послуга” тлумачився як “прийняття згідно із законом за зверненням фізичної або юридичної особи адміністративного акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і обов’язків; законних інтересів та/або на виконання нею визначених законом обов’язків” [4].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України “Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг” № 737 від 17.07.2009 р., адміністративна послуга – це послуга, яка є результатом здійснення суб’єктом повноважень (органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах делегованих їм органами виконавчої влади повноважень, підприємства, установи та організації, на які згідно з нормативно-правовими актами покладено повноваження надавати адміністративні послуги) щодо прийняття, згідно з нормативно-правовими актами на звернення фізичної або юридичної особи, адміністративного акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і законних інтересів та/або на виконання особою визначених законом обов’язків (отримання дозволу (ліцензії), сертифіката, посвідчення та інших документів, реєстрація тощо) [5].

У чинному Законі України “Про адміністративні послуги” № 5203-VI від 06.09.2012 р. (із змінами та доповненнями) термін “адміністративна послуга” тлумачиться як результат здійснення владних повноважень суб’єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямованої на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов’язків такої особи відповідно до закону. Також цим законом вперше на законодавчому рівні визначені поняття суб’єктів, замовників адміністративних послуг, та суб’єктів їх надання. Тобто суб’єкт звернення – це фізична особа, юридична особа,

яка звертається за отриманням адміністративних послуг. Суб'єкт надання адміністративної послуги – орган виконавчої влади, інший державний орган влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги [6].

Так, В. Авер'янов, підтверджуючи правомірність і термінологічну визначеність поняття “послуги” з боку органів виконавчої влади, звертає увагу на певну недоречність характеристики цих послуг як “управлінських” (чи “адміністративних”). Натомість акцентує увагу не на “владно-організаційному” аспекті відповідних дій (оскільки “управління” – це владно-організаційний вплив), а на їх “виконавсько-зобов'язальному” аспекті (“послуга” – це виконання певних обов'язків), та вважає, що розглядуваний вид діяльності органів виконавчої влади правильніше визначити як “виконавські послуги” [7].

І. Коліушко та В. Тимошук вважають доцільнішим використання визначення “адміністративні послуги”, звертаючи увагу, що так зване “широке” розуміння поняття управлінських послуг фактично тотожне поняттю “державні послуги”, яке охоплює також послуги, за надання яких органи державної влади та органи місцевого самоврядування несуть опосередковану відповідальність, хоча безпосередньо їх не надають (наприклад, медична допомога).

До речі, спочатку фахівцями було запропоновано вживати саме термін “управлінські” послуги. Цей термін небезпідставно критикувався, оскільки управлінськими послугами часто вважають обслуговування власне управлінського процесу, зокрема у приватному секторі виробництва.

Доцільно наголосити, що управлінська послуга має кінцеву форму індивідуального адміністративного акту і є результатом адміністративного провадження, тому доцільне використання терміна “адміністративні послуги” [8].

Загальноновизнаними у вітчизняному теоретичному дискурсі є результати досліджень В. Тимошука, який вважає, що основою доктрини адміністративних послуг є концепція служіння держави (влади) людині (суспільству), тому основою категорії “послуг” є те ж саме навантаження, що й у приватному секторі, – це діяльність щодо задоволення певних потреб особи, яка здійснюється за зверненням цієї особи.

Адміністративну послугу можна розглядати у двох аспектах:

а) як публічно-владну діяльність адміністративного органу, спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації прав фізичної або юридичної особи, яка здійснюється за заявою цієї особи;

б) як результат публічно-владної діяльності адміністративного органу, спрямованої на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи, яка здійснювалась за заявою особи [9].

І. Голосніченко наголошує на тому, що не всяка розпорядча діяльність (навіть та, яка спрямована на реалізацію прав і свобод громадян) є послугою. Адже призначенням всієї діяльності органів виконавчої влади, їх посадових і службових осіб є забезпечувати права й свободи громадян та інших осіб. Автор визначає управлінську послугу як створення організаційних умов для реалізації свого права громадянином або іншим суб'єктом адміністративно-правових відносин [10].

Так, на думку О. Карпенка, сучасне розуміння управлінських послуг охоплює всі види діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які здійснюються в інтересах як окремого громадянина, так і суспільства загалом. Державно-управлінські послуги потрібно розглядати як функцію сучасної сервісної держави,

оскільки їх надання зумовлене повноваженнями конкретного органу влади, до компетенції якого вони належать [11].

М. Ославський під адміністративними послугами вважає публічні послуги, що надаються органами виконавчої влади, виконавчими органами місцевого самоврядування та іншими уповноваженими суб'єктами, і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [12].

На думку К. Афанасьєва, адміністративні послуги – це публічні (тобто державні та муніципальні) послуги, що надаються органами виконавчої влади, виконавчими органами місцевого самоврядування й іншими уповноваженими суб'єктами, і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [13].

Г. Писаренко пропонує розглядати адміністративну послугу як правовідносини, що виникають при реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи (за їхньою заявою) у процесі публічно-владної діяльності адміністративного органу для отримання певного результату.

К. Ніколаєнко до адміністративних послуг відносить послуги, що надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, за рахунок коштів як державного, так і місцевого бюджету та мають низку специфічних ознак.

Е. Демський робить висновок, що адміністративна послуга – це вчинення органом (посадовою особою) владних повноважень дій, які забезпечують юридичне оформлення надання суб'єкту звернення відповідних повноважень, що спрямовані на набуття, зміну чи припинення прав і обов'язків для задоволення власних потреб морального, матеріального або особистого спрямування [14].

Іноді пропонують визнавати адміністративні послуги як правовідносини, що виникають при реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи (за їх заявою) у процесі публічно-владної діяльності адміністративного органу для отримання певного результату [15].

Законом України “Про адміністративні послуги” № 5203-VI від 06.09.2012 р., на законодавчому рівні здійснено розмежування адміністративних правовідносин у сфері їх надання та державно-владної діяльності, яка стосується контролю та нагляду, реалізації права доступу до публічної інформації, здійснення юрисдикційних повноважень тощо [16].

В. Тимошук визначає одним із критеріїв класифікації рівень установлення повноважень щодо надання адміністративних послуг і правового регулювання процедури їх надання, зокрема:

- 1) адміністративні послуги з централізованим регулюванням (закони, акти Президента, Кабінету Міністрів та центральних органів виконавчої влади);
- 2) адміністративні послуги з локальним регулюванням (акти органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади);
- 3) адміністративні послуги зі “змішаним” регулюванням (коли здійснюється водночас і централізоване, і локальне регулювання). Така класифікація дає змогу виробити кілька правил щодо впорядкування системи надання адміністративних послуг, найперше щодо послуг із локальним регулюванням [17]. Таку ж класифікацію наводить і С. Ківалов [18].

Вивчення наведених дефініцій дозволяє виділити ряд спільних ознак, притаманних адміністративній послугі:

- 1) надання за заявою фізичної або юридичної особи;

2) стосується прав та/або обов'язків такої особи, тобто адміністративна послуга надається заради забезпечення умов для набуття, зміни чи припинення прав та/або обов'язків осіб;

3) надання адміністративними органами (насамперед органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, іншими державними [19] органами) обов'язково шляхом реалізації владних повноважень, адже адміністративний орган володіє "монополією" на надання конкретної адміністративної послуги;

4) право на отримання особою конкретної адміністративної послуги та відповідні повноваження адміністративного органу мають бути безпосередньо передбачені законом [20].

Враховуючи наведене, доцільно зазначити, що загальними ознаками адміністративних послуг є:

- наявність публічного (суспільного) інтересу;
- обов'язок публічної влади забезпечити надання адміністративної послуги, тобто створити умови для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи;
- гарантування державою надання адміністративної послуги;
- достатність бюджетного фінансування процесу надання адміністративних послуг;
- підстава надання адміністративної послуги – закон (передбачає право на одержання особою конкретної адміністративної послуги та відповідне повноваження адміністративного органу) та ініціатива конкретної особи;
- підставу для здійснення юридичних дій – звернення зацікавленої особи;
- уповноважений суб'єкт (адміністративний орган) – особа, наділена владними повноваженнями відповідно до закону;
- відповідальність посадових і службових осіб за невиконання/неналежне виконання обов'язку з надання адміністративних послуг;
- суб'єкт звернення (суб'єкт одержання адміністративної послуги) – конкретний адресат;
- наявність взаємних прав і обов'язків уповноваженого суб'єкта та суб'єкта звернення;
- наявність спеціального правового регулювання порядку надання адміністративних послуг;
- результат адміністративної послуги – адміністративний акт [21].

Так, К. Ніколаєнко, у своїй роботі "Суть та ознаки адміністративних послуг" зазначає, що особливими ознаками адміністративних послуг є:

- 1) мета – реалізація права/виконання обов'язку;
- 2) сфера застосування послуги (наприклад: соціальна, підприємницька);
- 3) форма звернення – заява/повідомлення;
- 4) суб'єкт надання адміністративної послуги (діяч) – орган виконавчої влади/орган місцевого самоврядування;
- 5) суб'єкт одержання адміністративної послуги (адресат) – фізична особа/юридична особа;
- 6) вартість надання адміністративної послуги – платні послуги/безоплатні послуги;
- 7) джерело фінансування – державний бюджет/місцевий бюджет;
- 8) зміст послуги – реєстрація/дозвіл/ліцензія/патент/паспорт/посвідчення тощо [22].

Ознаки адміністративних послуг дають можливість виробити критерії розмежування адміністративних послуг від інших видів діяльності держави:

- 1) за суб'єктом здійснення – надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- 2) за видом бюджету – надаються за рахунок коштів як державного, так і місцевого бюджетів;
- 3) за результатами здійснення владних повноважень уповноваженим суб'єктом – прийняття індивідуального адміністративного акта;
- 4) за змістом діяльності – видача дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрацій;
- 5) за суб'єктом ініціативи – за зверненням (за заявою) фізичної/ юридичної особи;
- 6) за функцією держави – забезпечувальна, спрямована на реалізацію прав, свобод і законних інтересів (тобто забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів/ виконання особою визначених законом обов'язків).

Тому, основними критеріями, якими необхідно керуватися при віднесенні певного виду діяльності органів виконавчої влади до адміністративних послуг, є:

- функції держави;
- ініціатор виникнення відносин;
- наявність/ відсутність владних повноважень;
- тип дії (фактичні або юридичні, тобто ті, що спричиняють настання правових наслідків) [23].

Узагальнення загальних та особливих ознак адміністративних послуг дає змогу зробити висновки про таку їх особливість, як публічно-владне спрямування, сутність якого можна усвідомити за допомогою синтезу таких слів, як “публічний” (суспільний, відкритий, доступний) та “владний” (тісно пов'язаний із такими словами та словосполученнями: уповноважений; функції держави, державне управління, органи державної влади; особи, наділені адміністративними повноваженнями [24].

I. Коліушко виділяє такі групи адміністративних послуг за їх предметом:

1. Видача дозволів (наприклад: на зайняття окремими видами підприємницької діяльності; на проведення мітингів, демонстрацій; на розміщення реклами; на придбання, зберігання, носіння і перевезення зброї), зокрема акредитація, атестація, сертифікація (наприклад: акредитація вищих навчальних закладів, закладів охорони здоров'я; атестація підприємств, робочих місць; сертифікація товарів, робіт і послуг).

2. Реєстрація з веденням реєстрів (наприклад: реєстрація актів громадянського стану, суб'єктів підприємницької діяльності, автотранспортних засобів), зокрема легалізація суб'єктів (наприклад, легалізація об'єднань громадян).

3. Легалізація актів (консульська легалізація документів), нострифікація (визнання дипломів, виданих в інших країнах) та верифікація (установлення достовірності сертифікатів про походження товарів з України).

4. Соціальні адміністративні послуги – визнання певного статусу, прав особи (наприклад, призначення пенсій, субсидій) [25]. Таку класифікацію підтримує і В. Тимошук [26].

Отже, ідентифікувати діяльність органів влади (чи інших суб'єктів) як надання адміністративних послуг можна завдяки ознакам, які мають адміністративні послуги:

1. Адміністративна послуга надається за заявою фізичної або юридичної особи. Тому так звана “втручальна” діяльність адміністративного органу (інспекційні перевірки тощо) не є адміністративною послугою.

2. Надання адміністративних послуг пов'язане із забезпеченням умов для реалізації [27] суб'єктивних прав конкретної особи (тобто таких, що можуть бути захищені у судовому порядку). Найбільш типовими прикладами адміністративних послуг є різноманітна діяльність щодо проведення реєстрації (суб'єктів господарювання, транспортних засобів, майнових прав тощо), видачі дозволів (ліцензій) тощо.

3. Право на отримання особою конкретної адміністративної послуги має визначатися законом. В ідеалі закон повинен визначати і відповідне повноваження (правообов'язок) адміністративного органу, і порядок надання послуги. Також можливим є варіант, коли закон визначає загальні підстави для існування адміністративної послуги, а її “запровадження” залишається на розсуд компетентного органу (наприклад, законодавство про охорону архітектурної спадщини може передбачати повноваження органів місцевого самоврядування на обмеження руху в окремих частинах населеного пункту. Відповідно введення спеціального дозволу на в'їзд на певну територію населеного пункту буде муніципальною адміністративною послугою).

4. Адміністративні послуги надаються виключно адміністративними органами через реалізацію ними владних повноважень. Поняття “адміністративного органу” тут вживається не у статутному (організаційному) значенні (такими, наприклад, є органи виконавчої влади, виконавчі органи місцевого самоврядування), а у функціональному. Тобто адміністративним органом може вважатися будь-який суб'єкт (зокрема установа, організація, підприємство незалежно від форми власності тощо), який на виконання закону чи у порядку делегування здійснює функції державного управління або місцевого самоврядування. Наприклад, адміністративними органами у функціональному значенні є бюро технічної інвентаризації (які мають на сьогодні статус державно-комунальних підприємств) при вчиненні певних реєстраційних дій тощо.

Прикметно, що отримати конкретну адміністративну послугу можна, як правило, тільки в одному адміністративному органі. У цьому сенсі адміністративний орган володіє “монополією” на надання такої адміністративної послуги.

5. Результатом адміністративної послуги у процедурному значенні є адміністративний акт – рішення або дія адміністративного органу, яким задовольняється звернення особи. Такий адміністративний акт має конкретного адресата – споживача адміністративної послуги, тобто особу, яка звернулася за цією послугою.

У ширшому значенні до адміністративних послуг можна віднести звернення і щодо виконання обов'язків фізичної або юридичної особи. Наприклад, відповідно до законодавства, фізичні та юридичні особи зобов'язані періодично подавати звіти до податкових та інших “контролюючих” органів. Організація прийому таких звітів має здійснюватися на тих самих засадах, що і надання інших адміністративних послуг [28].

Висновки

Аналіз наведених вище визначень поняття “адміністративні послуги” свідчить про різноманітність поглядів науковців щодо розуміння цієї категорії. У жодному з наведених визначень адміністративних послуг не враховується такий важливий чинник, як професійна діяльність певного кола осіб (державних службовців, службових осіб органів місцевого самоврядування, спеціалістів інших державних органів тощо).

Окрім того, доцільно зауважити, що у проекті закону “Про адміністративні послуги” було частково визначено дії службовців державних органів під час надання адміністративних послуг, які направлені на результат – прийняття відповідного

адміністративного акта, який спрямований на реалізацію та захист прав, обов'язків та законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Так, у чинному Законі України “Про адміністративні послуги” № 5203-VI від 06.09.2012 р. (із змінами та доповненнями) не зазначено, що саме є кінцевим результатом надання адміністративних послуг – документи, рішення, консультації тощо. Тут сама послуга визначається результатом здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг.

Існування різноманітності наукових поглядів щодо визначення поняття “адміністративні послуги” потребує створення єдиної нормативно-правової моделі, яка б у подальшому забезпечила регулювання питання надання адміністративних послуг на належному рівні.

Процес надання адміністративних послуг в Україні потребує подальшого опрацювання та законодавчого врегулювання, оскільки надання послуг насамперед залежить від ефективності діяльності органів виконавчої влади, державних службовців та посадових осіб, які безпосередньо беруть участь у наданні адміністративних послуг. Тому визначення поняття “адміністративні послуги” в Україні залишається проблемним і до сьогодні.

Література

1. Карпенко О. В. Управлінські послуги в Україні: механізми надання органами влади [Текст] / О. В. Карпенко. — К. : АМУ, 2014. — С. 16.
2. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 90-р від 15.02.2006 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80>.
3. Шаров Ю. П. Адміністративна послуга / Шаров Ю. П. // Енциклопедичний словник з державного управління [Текст] / уклад. : Сурмін Ю. П. [та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка [та ін.]. — К. : НАДУ, 2010. — С. 22.
4. Козаченко Н. Нормативно-правове регулювання діяльності державних службовців з надання адміністративних послуг в Україні / Н. Козаченко // Державне управління та місцеве самоврядування [Текст] : зб. наук. пр. — 2013. — Вип. 1(16). — С. 197.
5. Брусенцова Я. Адміністративні послуги – українська система / Я. Брусенцова // Місцеве самоврядування в Україні як механізм реалізації делегованих повноважень [Текст]. — 2011. — № 2. — С. 49.
6. Про адміністративні послуги [Електронний ресурс] : Закон України № 5203-VI від 06.09.2012 р. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
7. Виконавча влада і адміністративне право [Текст] / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К. : Ін-Юре, 2002. — С. 150.
8. Там само. — С. 171.
9. Тимошук В. Адміністративні послуги [Текст] : посібник / [В. Тимошук] ; Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO”. — К. : ТОВ “Софія-А”, 2012. — С. 9.
10. Голосніченко І. Правове регулювання надання державних управлінських послуг та вирішення адміністративних спорів / І. Голосніченко // Право України [Текст]. — 2003. — № 10. — С. 88.

11. Карпенко О. В. Управлінські послуги в Україні: механізми надання органами влади... — С. 16.
12. Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади [Текст] : навч. посіб. / М. І. Ославський. — К. : Знання, 2009. — С. 45.
13. Афанасьєв К. К. Адміністративні послуги [Текст] : навч. посіб. / К. К. Афанасьєв. — Луганськ : РВВЛДУВС, 2010. — С. 28.
14. Кунцевич М. П. Надання адміністративних послуг як форма реалізації виконавчої влади / М. П. Кунцевич // Держава і право [Текст]. — 2012. — Вип. 58. — С. 250.
15. Ніколаєнко К. В. Адміністративні послуги як різновид публічних послуг / К. В. Ніколаєнко // Держава і право [Текст]. — 2010. — Вип. 47. — С. 269.
16. Петьовка В. О. Окремі проблеми визначення поняття “адміністративна послуга” та способи їх вирішення / В. О. Петьовка // Публічне право [Текст]. — 2013. — № 2. — С. 99.
17. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України [Текст] / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. — К. : Факт, 2003. — С. 118.
18. Ківалов С. В. Адміністративне право України [Текст] : навч.-метод. посіб. — 4-е вид., перероб. і доп. / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла. — Одеса : Фінікс, 2008. — С. 67.
19. Козаченко Н. Нормативно-правове регулювання діяльності державних службовців з надання адміністративних послуг в Україні... — С. 197.
20. Там само. — С. 198.
21. Телицька В. А. Адміністративні послуги, що надаються органами місцевої влади: визначення поняття та сутності / В. А. Телицька // Інновації у державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики [Текст] : матер. наук.-практ. конф. за міжн. уч. (27 травня 2011 р., м. Київ) : у 2 т. Т. 2. — К. : [б. в.], 2011. — С. 49—51.
22. Ніколаєнко К. В. Сутність та ознаки адміністративних послуг / К. В. Ніколаєнко // Держава і право [Текст]. — 2009. — Вип. 43. — С. 272.
23. Телицька В. А. Адміністративні послуги, що надаються органами місцевої влади: визначення поняття та сутності... — С. 49—51.
24. Ніколаєнко К. В. Сутність та ознаки адміністративних послуг... — С. 272.
25. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні [Текст] / І. Б. Коліушко. — К. : Факт, 2002. — С. 107.
26. Коліушко І. Б. Управлінські послуги — новий інститут адміністративного права / І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук // Право України [Текст]. — 2001. — № 5. — С. 32.
27. Тимошук В. Адміністративні послуги... — С. 9.
28. Там само. — С. 10.

**A. Lipentsev,
Yu. Zhuk**

ADMINISTRATIVE SERVICES IN UKRAINE: CONCEPT AND ESSENCE

The concept, types and features of administrative services in Ukraine are examined and their classification is given.

Key words: administrative services, public authorities, professional activity.